

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8596/2568

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 672

ย่อ / หลักกฎหมาย

กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้านหรือกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่มีอยู่ทั่วไป เกิดขึ้นโดยการรวมตัวของผู้คนในชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนนำในการจัดตั้งและบริหารกิจการ โดยมีได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลในหมู่บ้านฝากเงินและกู้ยืมโดยมีการให้ดอกเบี้ยเงินฝากและคิติดอกเบี้ยจากบุคคลที่กู้ยืมเงินจากกลุ่ม แม้การก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์จะมีการตกลงเข้ากันหรือร่วมกันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน โดยผู้ฝากเงินจะได้รับประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินปันผลหรือดอกเบี้ย แต่ก็มีลักษณะเป็นการจัดตั้งขึ้นเพื่อเน้นให้สมาชิกนำเงินมาออมสะสมตามระยะเวลาที่ตกลงอย่างสม่ำเสมอ และเงินที่สะสมได้ในแต่ละเดือนก็อาจนำมาจัดสรรให้สมาชิกที่เดือดร้อนได้กู้ยืม อันเป็นการช่วยเหลือกันในกลุ่มสมาชิกตามวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งขึ้น โดยมีได้มุ่งเน้นแสวงหากำไรในเชิงธุรกิจหรือเป็นองค์กรทางธุรกิจตามกฎหมาย การฝากเงินสะสมในแต่ละเดือนของโจทก์ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มจึงเป็นการออม ไม่ใช่สัญญาที่ตกลงลงหุ้นร่วมกันเพื่อแสวงหากำไรร่วมกัน อันมีลักษณะเป็นหุ้นส่วน เมื่อจำเลยที่ 1 เป็นประธานกลุ่มมีหน้าที่รับฝากเงินและให้กู้เงิน จำเลยที่ 2 ทำหน้าที่เป็นเหรัญญิกกลุ่ม ในการดำเนินกิจการกลุ่มออมทรัพย์บ้านจัน จำเลยที่ 1 และที่ 2 รับฝากเงินจากโจทก์ โดยมอบสมุดสัจจะสะสมทรัพย์แก่โจทก์ไว้เป็นหลักฐาน เงินที่โจทก์ฝากสะสมตามสมุดสัจจะสะสมทรัพย์ดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นสัญญาฝากเงิน เมื่อโจทก์เรียกเงินฝากคืน แต่จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นผู้รับฝากเงินและบริหารกิจการของกลุ่มออมทรัพย์บ้านจันเพิกเฉยจึงต้องร่วมกันรับผิดชอบชำระเงินตามฟ้องแก่โจทก์

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองชำระเงิน 18,000 บาท แก่โจทก์พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าชำระเสร็จ จำเลยที่ 1 ให้การขอให้ยกฟ้อง จำเลยที่ 2 ขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง แต่ไม่ตัดสิทธิของโจทก์และจำเลยทั้งสองจะว่ากล่าวกันต่อไปตามสิทธิของตนที่พึงมีโดยชอบด้วยกฎหมายหลังจากได้มีการชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนแล้ว ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 9 แผนกคดีผู้บริโภคพิพากษาลับเป็นว่า ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระเงิน 18,000 บาท แก่โจทก์พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 8 ธันวาคม 2565) เป็นต้นไปจนกว่าชำระเสร็จแก่โจทก์ หากกระทรวงการคลังปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ตามที่โจทก์ขอ ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ จำเลยที่ 1 ฎีกา โดยศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภคอนุญาตให้ฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีผู้บริโภควินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า โจทก์เป็นสมาชิกและเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับกลุ่มออมทรัพย์บ้านจัน ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี 2550 มีวัตถุประสงค์ให้บุคคลในหมู่บ้านฝากเงินและกู้ยืมเงิน โดยให้ดอกเบี้ยเงินฝากและคิติดอกเบี้ยจากผู้กู้ยืมเงิน มีสมาชิกในกลุ่มประมาณ 100 คน ระยะแรกกลุ่มออมทรัพย์บ้านจันจะรับฝากเงินจากสมาชิกเดือนละ 50 บาท ต่อสมาชิก 1 ราย

ต่อมาปรับเปลี่ยนเป็นรับฝากเงินเดือนละ 100 บาท ต่อสมาชิก 1 ราย โจทก์เปิดบัญชีฝากเงินไว้กับ กลุ่มออมทรัพย์บ้านจั่น 1 บัญชี เป็นเงิน 18,000 บาท คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยที่ 1 ว่า จำเลยที่ 1 ต้องรับผิดชอบเงินให้โจทก์ตามฟ้อง หรือไม่ เพียงใด เห็นว่า กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน หรือกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่มีอยู่ทั่วไป เกิดขึ้นโดยการรวมตัวของผู้คนในชุมชน ซึ่งอาจมีผู้นำ ชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนนำในการจัดตั้งและบริหารกิจการ โดยมีได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็น นิติบุคคลตามกฎหมาย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลในหมู่บ้านฝากเงินและกู้ยืมเงินกันภายในกลุ่ม โดยมีการให้ดอกเบี้ยเงินฝากและคิดดอกเบี้ยจากบุคคลที่กู้ยืมเงินจากกลุ่ม แม้การก่อตั้งกลุ่ม ออมทรัพย์จะมีการตกลงเข้ากันหรือร่วมกันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน โดยผู้ฝากเงินจะได้ รับประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินปันผลหรือดอกเบี้ย แต่ก็มีลักษณะเป็นการจัดตั้งขึ้นเพื่อเน้นให้ สมาชิกนำเงินมาออมสะสมตามระยะเวลาที่ตกลงอย่างสม่ำเสมอ และเงินที่สะสมได้ในแต่ละเดือน ก็อาจนำมาจัดสรรให้สมาชิกที่เดือดร้อนได้กู้ยืม อันเป็นการช่วยเหลือกันในกลุ่มสมาชิกตาม วัตถุประสงค์ที่จัดตั้งขึ้น โดยมีได้มุ่งเน้นแสวงหากำไรในเชิงธุรกิจหรือเป็นองค์กรทางธุรกิจ ตามกฎหมาย กลุ่มออมทรัพย์บ้านจั่นจัดตั้งขึ้นในปี 2550 มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มออมทรัพย์ หมู่บ้านหรือกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ดังที่กล่าวมา การฝากเงินสะสมในแต่ละเดือนของโจทก์ซึ่ง เป็นสมาชิกกลุ่มจึงเป็นการออม ไม่ใช่สัญญาที่ตกลงลงหุ้นร่วมกันเพื่อแสวงหากำไรร่วมกัน อันมี ลักษณะเป็นหุ้นส่วนตามที่จำเลยที่ 1 กล่าวอ้าง เมื่อข้อเท็จจริงจากการพิจารณาไม่ได้แย้งกันฟังว่า จำเลยที่ 1 เป็นประธานกลุ่มมีหน้าที่รับฝากเงินและให้กู้เงิน จำเลยที่ 2 ทำหน้าที่เป็นเหรัญญิกกลุ่ม ในการดำเนินกิจการกลุ่มออมทรัพย์บ้านจั่น จำเลยที่ 1 และที่ 2 รับฝากเงินจากโจทก์โดยมอบสมุด สัจจะสะสมทรัพย์แก่โจทก์ไว้เป็นหลักฐาน เงินที่โจทก์ฝากสะสมตามสมุดสัจจะสะสมทรัพย์ ดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นสัญญาฝากเงิน เมื่อโจทก์เรียกเงินฝากคืน แต่จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นผู้รับ ฝากเงินและบริหารกิจการของกลุ่มออมทรัพย์บ้านจั่นเพิกเฉยจึงต้องร่วมกันรับผิดชอบชำระหนี้ตาม ฟ้องแก่โจทก์ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 9 วินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยที่ 1 ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

โชคชัย รุจินินนาท · ทวีศักดิ์ อุณนาทรรัตนกุล · ประทีป เหมือนเตย

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/8596/2568>